

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

Dobrovičova č. 12, 812 66 Bratislava

Štátna veterinárna a potravinová správa SR

Botanická č. 17, 842 13 Bratislava

**NÁRODNÝ KONTROLNÝ PROGRAM
PRE SALMONELOVÉ INFEKCIE
V REPRODUKČNÝCH KŔDĽOCH KURY DOMÁCEJ (*Gallus gallus*)
V SLOVENSKEJ REPUBLIKE V ROKU 2018**

Predložil:

prof. MVDr. Jozef Bírěš, DrSc.

Hlavný veterinárny lekár SR

Schválila:

Ing. Gabriela Matečná

Ministerka pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

Bratislava, december 2017

1. Ciele programu
2. Právny podklad programu
3. Vymedzenie pojmov
4. Štruktúra a organizácia príslušných orgánov
5. Diagnostika – schválené laboratóriá
6. Systém hlásenia choroby a povinnosti chovateľa
7. Premiestňovanie hydiny a násadových vajec a klasifikácia krdľov
8. Kompenzácia pri ozdravovaní
9. Monitoring salmonel v reprodukčných krdľoch v roku 2018
10. Opatrenia v prípade podozrenia a zistenia výskytu inváznych salmonel
11. Epizootologické šetrenie – identifikácia možného zdroja kontaminácie
12. Vakcinácia a používanie antimikrobiálnych látok
13. Registrácia a schvaľovanie chovov
14. Štruktúra produkcie krmiva pre hydinu a schéma odberu vzoriek krmív
15. Vedenie záznamov na farmách
16. Prílohy

Tento kontrolný program sa vzťahuje na všetky reprodukčné krdle kury domácej (*Gallus gallus*) v Slovenskej republike. Zariadenie, v ktorom je hydina chovaná, musí byť schválené a registrované v súlade s bodom č. 13 tohto programu.

Program sa nevzťahuje na prvovýrobu na súkromné domáce použitie (tj. rozmnožovanie hydiny za iným, ako komerčným účelom).

1. Ciele programu

Tento program sa uplatňuje od 1. januára 2018 do 31. decembra 2018.

Cieľom programu je **znižit' výskyt** *Salmonella* Enteritidis, *Salmonella* Typhimurium (vrátane monofázových kmeňov *Salmonella* Typhimurium s antigénnym vzorcom 1,4,[5],12:i:-), *Salmonella* Infantis, *Salmonella* Hadar a *Salmonella* Virchow (ďalej len „cieľové sérotypy“) **v dospelých reprodukčných krdľoch** kury domácej (*Gallus gallus*) zahŕňajúcich minimálne 250 kusov tak, aby zostalo **počas roka pozitívnych** krdľov maximálne **1% alebo menej**.

Kontrolný program sa každoročne vyhodnocuje.

- **Úradné vzorky** v chovoch sú odoberané a zasielané do Národného referenčného laboratória pre salmonely (ďalej len „NRL“) – Štátny veterinárny a potravinový ústav – Veterinárny a potravinový ústav Bratislava (ďalej len „ŠVPÚ – VPÚ Bratislava“) – prostredníctvom úradných veterinárnych lekárov z miestne príslušných regionálnych veterinárnych a potravinových správ (ďalej len „príslušných RVPS“), ktorí takisto nariaďujú veterinárne opatrenia v prípade pozitívnych výsledkov. Úradné vzorky môžu byť odoberané aj súkromnými veterinárnymi lekármi poverenými na výkon štátnych veterinárnych činností po dohode a podpísaní zmluvy s príslušnou RVPS.
- **Vzorky z iniciatívy prevádzkovateľa** potravinárskeho podniku sú odoberané prostredníctvom súkromných veterinárnych lekárov (ďalej len „SVL“) zabezpečujúcich veterinárnu starostlivosť v daných krdľoch.

2. Právny podklad programu

Právnym podkladom národného kontrolného programu sú:

- **Zákon č. 39/2007 Z. z.** o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 39/2007 Z. z.“),
- **Nariadenie č. 2160/2003/ES** Európskeho parlamentu a Rady zo 17. novembra 2003 o kontrole salmonely a ostatných špecifikovaných zoonotických pôvodcov pochádzajúcich z potravín (ďalej len „nariadenie č. 2160/2003/ES“),
- **Nariadenie vlády SR č. 626/2004 Z. z.** o monitorovaní zoonóz a pôvodcov zoonóz (ďalej len „nariadenie vlády č. 626/2004 Z. z.“),

- **Nariadenie Komisie (EÚ) č. 200/2010** z 10. marca 2010, ktorým sa vykonáva nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2160/2003, pokiaľ ide o cieľ Únie zameraný na zníženie prevalencie sérotypov *Salmonella* v dospelých chovných krdľoch *Gallus gallus* (ďalej len „nariadenie Komisie č. 200/2010“),
- **Nariadenie Komisie (ES) č. 1177/2006** z 1. augusta 2006, ktorým sa vykonáva nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2160/2003, pokiaľ ide o požiadavky na používanie špecifických metód kontroly v rámci národných programov kontroly salmonely u hydiny (ďalej len „nariadenie Komisie č. 1177/2006“).

Príslušnými orgánmi zodpovednými za kontrolu a koordináciu plnenia programu sú orgány štátnej správy vo veterinárnej oblasti.

3. Vymedzenie pojmov

Na účely tohto programu sa uplatňujú nasledovné definície:

- a. **krdel'** – znamená všetku hydinu rovnakého zdravotného stavu držanú v tých istých priestoroch alebo v tej istej ohrade, a tvoriacu jednu epizootologickú jednotku; v prípade hydiny v zastrešenom zariadení sem patria všetky vtáky, ktoré žijú v tom istom priestore na dýchanie;
- b. **infikovaný (pozitívny) krdel'** - na účely overenia dosiahnutia cieľa Únie sa krdel' považuje za pozitívny v prípade, že sa zaznamená výskyt cieľových sérotypov (iných, ako kmeňov očkovacej látky) v jednej alebo vo viacerých vzorkách chovného krdľa. Pozitívne krdle sa počítajú iba raz, odhliadnuc od počtu odberov vzoriek a testov, a nahlásia sa iba v prvom roku zistenia. Na účely cieľa Únie sa chovný krdel' považuje za infikovaný aj v prípade, keď výskyt cieľových sérotypov nie je zaznamenaný, ale prítomnosť antimikrobiálnych látok alebo efekt bakteriálneho rastového inhibítora áno;
- c. **podozrivý krdel'** – za podozrivý sa považuje krdel' v prípade, že sa zaznamená výskyt *Salmonella* sp. v jednej alebo vo viacerých vzorkách odobraných v krdli, a nie sú známe výsledky sérotypizácie. V prípade nariadenia potvrdzujúceho odberu vzoriek príslušnou RVPS je krdel' považovaný za podozrivý až do výsledkov vyšetrenia (a prípadnej sérotypizácie) potvrdzujúcej vzorky;
- d. **invázne (cieľové) sérotypy salmonel** na účely tohto programu sú:
 - *Salmonella* Enteritidis
 - *Salmonella* Typhimurium, vrátane monofázových kmeňov *Salmonella* Typhimurium s antigénnym vzorcom 1,4,[5],12:i:- (ďalej len „*Salmonella* Typhimurium“)
 - *Salmonella* Infantis
 - *Salmonella* Hadar
 - *Salmonella* Virchow;
- e. **úradný veterinárny lekár** je veterinárny lekár podľa § 12 zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti;
- f. **úradné vzorky** – vzorky odobraté úradnými veterinárnymi lekármi alebo súkromnými veterinárnymi lekármi poverenými na výkon štátnych veterinárnych činností po dohode a podpísaní zmluvy s príslušnou RVPS;

- g. **potravinársky podnik** – akýkoľvek podnik, či už pre zisk alebo nie, štátny alebo súkromný, vykonávajúci ktorúkoľvek z činností súvisiacich s ktorýmkoľvek stupňom výroby, spracúvania alebo distribúcie potravín;
- h. **prevádzkovateľ potravinárskeho podniku** – fyzické alebo právnické osoby zodpovedné za zabezpečenie toho, aby sa v potravinárskom podniku plnili požiadavky potravinového práva (ďalej len „PPP“);
- i. **ďalšie pojmy** sú uvedené v:
- Nariadení vlády SR č. 297/2003 Z. z. o zdravotných podmienkach pri výmenách hydiny a násadových vajec s členskými štátmi, pri ich premiestňovaní a dovoze z tretích krajín,
 - Nariadení vlády SR č. 626/2004 Z. z. o monitorovaní zoonóz a pôvodcov zoonóz,
 - Nariadení (ES) č. 178/2002 (všeobecné potravinové právo).

4. Štruktúra a organizácia príslušných orgánov

Centrálnou autoritou, ktorá zodpovedá za kontrolu a koordináciu implementácie tohto programu je Štátna veterinárna a potravinová správa Slovenskej republiky.

Orgánmi zodpovednými za implementáciu tohto programu sú regionálne veterinárne a potravinové správy (40).

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (MPRV SR)

- schválenie národného kontrolného programu
- zverejňuje program prostredníctvom vestníka MPRV SR
- potvrdzuje mimoriadne núdzové opatrenia na návrh hlavného veterinárneho lekára

Štátna veterinárna a potravinová správa SR

- vypracovanie národného kontrolného programu
- vyhodnotenie monitoringu v SR
- predkladanie ročnej správy Európskej Komisii
- návrh rozpočtu na vykonanie národného kontrolného programu ministromi pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

Regionálna veterinárna a potravinová správa

- zabezpečenie odberu úradných vzoriek
- implementácia a kontrola monitoringu v chovoch
- vyhodnocovanie monitoringu a nálezovej situácie v regióne
- nariadenie opatrení v prípade podozrenia alebo potvrdenia infekcie inváznymi salmonelami
- kontrola plnenia nariadených veterinárnych opatrení

Štátny veterinárny a potravinový ústav:

Veterinárny a potravinový ústav Košice, Veterinárny ústav Zvolen

- vykonáva laboratórnu diagnostiku
- odovzdáva výsledky testovaní NRL

Veterinárny a potravinový ústav Dolný Kubín – NRL pre antimikrobiálne látky

- vykonáva laboratórnu diagnostiku salmonel
- odovzdáva výsledky testovaní NRL pre salmonely
- vykonáva konfirmačné analýzy v prípade zistenia inhibičných látok skríningovým vyšetrením

Veterinárny a potravinový ústav Bratislava – NRL pre salmonely

- vykonáva laboratórnu diagnostiku
- bakteriologické vyšetrenie úradných vzoriek, sérotypizácia izolátov
- vyhodnocovanie a spracovanie dát vyšetrení za SR
- odborný servis
- evidencia výsledkov vyšetrení v elektronickej forme

5. Diagnostika – schválené laboratória

Laboratórna diagnostika vzoriek odobratých v rámci tohto programu zahŕňa:

- bakteriologické vyšetrenie na prítomnosť invázných salmonel (kultivácia, typizácia, test antimikrobiálnej citlivosti a test na prítomnosť inhibičných látok) **vzoriek odobratých od zvierat** v súlade s bodom č. 9 a 10 tohto programu;
- bakteriologické vyšetrenie na prítomnosť invázných salmonel (kultivácia a typizácia) **vzoriek zo sterov z povrchov hál** na kontrolu účinnosti dezinfekcie v súlade s bodom č. 10, pričom stery pochádzajúce z jednej haly musia byť vyšetrené ako 1 vzorka bez ohľadu na počet sterov;
- bakteriologické vyšetrenie na prítomnosť invázných salmonel (kultivácia a typizácia) **vzoriek krmív vrátane krmných zmesí** v súlade s bodom č. 11;
- bakteriologické vyšetrenie na prítomnosť invázných salmonel (kultivácia a typizácia) **vzoriek vody používanej na napájanie hydiny** v súlade s bodom č. 11.

Základnú diagnostiku vykonáva Štátny veterinárny a potravinový ústav:

- Veterinárny a potravinový ústav Bratislava (VPÚ Bratislava);
- Veterinárny a potravinový ústav Dolný Kubín (VPÚ Dolný Kubín);
- Veterinárny a potravinový ústav Košice (VPÚ Košice);
- Veterinárny ústav Zvolen (VÚ Zvolen).

Národným referenčným laboratóriom (NRL) je VPÚ Bratislava, ktorý jediný môže vykonávať laboratórnu diagnostiku úradných vzoriek, sérotypizáciu a uskladňuje izoláty.

Postup skúmania vzoriek používaný štátnymi veterinárnymi laboratóriami za účelom diagnostiky sa nachádza v prílohe č. 1.

Laboratória, ktoré vykonávajú analýzu vzoriek v rámci tohto programu musia mať systém kvality v súlade so štandardom ISO17025 a musia byť pod kontrolou národného referenčného laboratória.

Diagnostika vykonávaná v iných laboratóriách, ako tých, ktoré sú uvedené v tomto bode, sa neuznáva na účel monitoringu v súlade s týmto programom.

6. Systém hlásenia choroby a povinnosti chovateľa

Na základe § 37 zákona č. 39/2007 Z.z. je vlastník, držiteľ alebo iné fyzické alebo právnické osoby oprávnené disponovať so zvieratami, príp. prevádzkovateľ liahne povinný bez meškania hlásiť orgánu veterinárnej správy každé podozrenie na prítomnosť zoonóz a pôvodcov zoonóz (inváznych salmonel) alebo laboratórne potvrdenie ich výskytu v chove, v liahni alebo u odberateľa jednodňových kurčiat a musí umožniť vyšetrenie chovu.

V prípade porušenia povinnosti ustanovenej zákonom sa vlastník alebo držiteľ dopustí priestupku podľa § 48 zákona č. 39/2007 Z.z. alebo správneho deliktu podľa § 50 tohto zákona.

Povinnosti chovateľa

- spracovať a dodržiavať plán DDD činnosti na farme a viesť evidenciu o všetkých dezinfekciách a preventívnych opatreniach;
- je povinný vykonať monitoring v súlade s bodom č. 9;
- je povinný viesť záznamy na farme v súlade s bodom č. 15.

Odporúčania pre chovateľa

- spracovať a dodržiavať správnu chovateľskú prax – opatrenia biologickej bezpečnosti, ktorá zahŕňa všetky chovateľské postupy od manipulácie s násadovými vajcami a liahnutia jednodňových kurčiat cez odchov mládok až po produkčnú fázu. Opatrenia biologickej bezpečnosti sú súhrnom chovateľských a zoohygienických opatrení, ktoré zvyšujú hygienickú úroveň chovov, pomáhajú znižovať riziko zavlečenia infekcie a minimalizujú možnosť šírenia infekcie v rámci chovu.

7. Premiestňovanie hydiny

Premiestňovanie podlieha veterinárnej kontrole a vykonáva sa podľa Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 297/2003 Z. z. o zdravotných podmienkach pri výmenách hydiny a násadových vajec s členskými štátmi, pri ich premiestňovaní a dovoze z tretích krajín (ďalej len „nariadenie vlády SR č. 297/2003 Z. z.“).

8. Kompenzácie pri ozdravovaní

- Laboratórna diagnostika **úradných vzoriek** (odobratých od zvierat a vzoriek krmív v rámci epizootologického šetrenia) je hrazená zo štátneho rozpočtu.
- Laboratórne vyšetrenie **potvrdzujúcich úradných vzoriek v prípade negatívnych výsledkov** sú hrazené zo štátneho rozpočtu.
- § 45 zákona č. 39/2007 Z. z. upravuje **náhradu škody**, ktorá bude vyplatená vlastníčkovi zvierat v dôsledku výskytu zoonózy.

9. Monitoring salmonel v reprodukčných krúžkoch v roku 2018

Monitoring sa skladá z dvoch navzájom sa dopĺňajúcich súborov aktivít:

- A. **na podnet PPP (chovateľa)** prostredníctvom súkromného veterinárneho lekára; chovateľ na svoje vlastné náklady zabezpečí odbery vzoriek prostredníctvom

súkromného veterinárneho lekára a laboratórne vyšetrenie vzoriek v laboratóriách uvedených v bode č. 5

B. **ako úradné odbery vzoriek** plne hradené zo štátneho rozpočtu; úradné odbery vzoriek zabezpečujú RVPS prostredníctvom úradných veterinárnych lekárov.

9.1. Monitoring v odchovných krdľoch chovnej hydiny

Odber musí byť **z iniciatívy PPP** vykonaný minimálne u nasledujúcich kategórií:

- jednodňové kurčatá
- 4-týždňové mládky
- mládky 2 týždne pred presunom do fázy znášky

Úradné odbery sa v odchovných krdľoch chovnej hydiny rutinne nevykonávajú.

9.2. Monitoring v dospelých chovných krdľoch

Rámec odberu vzoriek sa vzťahuje na **dospelé chovné krdle *Gallus gallus* zahŕňajúce minimálne 250 kusov.**

A: ODBER VZORIEK Z INICIATÍVY PPP:

Odber vzoriek od reprodukčného krdľa sa vykonáva buď na farme alebo v liahni (pre každý krdel' sa zvolí jedna z týchto možností), a to za dodržania nasledujúcich podmienok:

- **aspoň každý 3. týždeň počas fázy znášky** – ak sa vzorky odoberajú **na farme**
 - ak sa však zistí prítomnosť inváznych salmonel v chovných krdľoch v SR počas roka, prípadne ak to príslušný orgán uzná za vhodné z iného dôvodu, môže vyžadovať odber vzoriek každý 2. týždeň
- **aspoň každý 2. týždeň počas fázy znášky** – ak sa vzorky odoberajú **v liahni**
 - ak ide o krdle, ktorých násadové vajcia sú **určené na obchod v rámci EÚ**, odber je možné uskutočňovať **iba na farme**, a to aj v prípade, ak je na obchod určená len určitá časť násadových vajec z daného krdľa.

B: ÚRADNÝ ODBER VZORIEK

❖ **V prípade, keď sa odber vzoriek z iniciatívy PPP uskutočňuje v liahni:**

- **rutinný odber vzoriek každých 16 týždňov v liahni**, ktorý pri tejto príležitosti nahradí zodpovedajúci odber vzoriek z iniciatívy prevádzkovateľa;
- **rutinný odber vzoriek na farme dvakrát počas produkčného cyklu:**
 - do štyroch týždňov po prechode do fázy znášky
 - ku koncu fázy znášky, nie skôr ako osem týždňov pred koncom produkčného cyklu;

- **potvrdzujúci odber vzoriek na farme po odhalení** príslušnej inváznej salmonely z odberu vzoriek **v liahni**. Potvrdzujúci odber vzoriek na farme pozostáva:
 - z odberu vzoriek trusu na farme jedným z troch možností uvedených v bode 9.2.2.;
 - dodatočne k odberu vzoriek trusu musia byť odobratých päť náhodne vybratých kusov hydiny z každej haly (ak príslušná RVPS nepovažuje za potrebné odobrať vzorky z väčšieho počtu hydiny) na účely vyšetrenia na **reziduá inhibičných látok**. Vzorky (hydina) musia byť odobraté náhodne z rozličných miest v každej hale na farme.
- Vo výnimočných prípadoch, ak má príslušná RVPS dôvody na podozrenie z falošne negatívnych alebo pozitívnych výsledkov, môže rozhodnúť o vykonaní potvrdzujúceho odberu vzoriek na farme.

❖ **V prípade, keď sa odber vzoriek z iniciatívy PPP uskutočňuje na farme:**

- rutinný odber sa vykonáva pri nasledujúcich 3 príležitostiach:
 - do štyroch týždňov po prechode do fázy znášky
 - ku koncu fázy znášky, nie skôr ako osem týždňov pred koncom produkčného cyklu;
 - kedykoľvek počas produkčného cyklu v dostatočnom časovom odstupe od odberu ostatných úradných vzoriek;

Každú vzorku odobratú v súlade s týmto programom (úradnú aj z iniciatívy PPP) musí sprevádzať dôkladne vyplnená „Žiadanka na laboratórne vyšetrenie - NKP pre salmonelové infekcie“ (ďalej len „Žiadanka“), ktorá sa nachádza na internetovej stránke http://www.svps.sk/zakladne_info/ziadanky.asp. Vzhľadom na fakt, že krdel' predstavuje epizootologickú jednotku, správne označenie krdľa (resp. turnusu) je nevyhnutné!

- **V prípade nesprávne/nedostatočne vyplnenej žiadanky** budú vzorky vyšetrené až po doplnení potrebných informácií.
- **V prípade nesprávne odobratej vzorky** (nedodržanie protokolu odberu) vzorky nebudú vyšetrené, resp. nebudú brané ako vyšetrené v rámci NKP. Vyšetrenie týchto vzoriek nebude hrazené z rozpočtu ŠVPS SR a odber v krdli bude potrebné zopakovať.

Postup pri odbere vzoriek

9.2.1. Odber vzoriek v liahni

Odber vzoriek by sa mal zorganizovať tak, aby sa konal v deň liahnutia. Pri každom odbere z 1 chovného krdľa sa odoberie aspoň 1 vzorka. Ak je v liahni viac ako 50 000 vajec z jedného krdľa, tak z tohto krdľa sa odoberá aj druhá vzorka.

Vzorka pozostáva aspoň z:

- a) jednej kombinovanej vzorky viditeľne znečistenej výstelky hniezd odobratej náhodne z piatich samostatných hniezd alebo z miesta v umelej liahni pri dosiahnutí minimálnej plochy 1 m². Ak sa násadové vajcia z chovného krdľa nachádzajú vo viac

ako jednom inkubátore, tak sa kombinovaná vzorka odoberie z každého inkubátora v maximálnom počte 5; alebo

- b) jednej vzorky odobratej jedným alebo viacerými látkovými navlhčenými tampónmi z celkovej plochy minimálne 900 cm² odobratej okamžite po odstránení kurčiat z celej plochy dna aspoň piatich hniezd alebo z prachu z piatich miest, vrátane podlahy, vo všetkých maximálne piatich liahňach s vyliahnutými vajcami z krdľa, pričom sa zabezpečí, aby sa odobrala jedna vzorka z krdľa, z ktorého pochádzajú vajcia, alebo
- c) 10 g škrupín odobratých z celkového počtu 25 samostatných hniezd (t.j. 250 g počiatočná vzorka) maximálne v piatich liahňach s vyliahnutými vajcami z krdľa, ktoré sa rozdrví, zmiešajú a z ktorých sa odoberie 25 g podvzorky na testovanie.

Tento postup pri odbere vzoriek v liahni sa dodržiava **pri odbere vzoriek z iniciatívy PPP, ako aj na účely úradného odberu vzoriek.**

9.2.2. Odber vzoriek na farme

Odber vzoriek predovšetkým pozostáva zo vzoriek trusu a zameriava sa na odhalenie 1% prevalencie v krdli s 95 % hranicou spoľahlivosti. Vzorky sa odoberú jedným z troch nasledovných spôsobov:

A. Trus zozbieraný zo samostatných vzoriek čerstvého trusu, z ktorých každá váži minimálne 1g a je zhromaždená náhodne z rôzneho počtu častí budovy, kde sa operence nachádzajú alebo, ak majú voľný prístup do viac ako jednej budovy na farme, tak sa vzorka zozbiera z areálu budov na farme, kde sa operence nachádzajú. Trus sa má zozbierať na účely analýzy minimálne do dvoch súhrnných vzoriek.

Počet miest, z ktorých sa zozbierajú jednotlivé vzorky trusu s cieľom vytvoriť súhrnné vzorky:

Tabuľka č. 1,

Počet jedincov chovaných v krdli	Počet vzoriek trusu, ktoré sa odoberú z krdľa alebo areálu na farme
250-349	200
350-449	220
450-799	250
800-999	260
1000 alebo viac	300

B. Vzorky z návlekov na nohy a/alebo z prachu:

Použitie návleky na nohy musia dostatočne absorbovať vlhkosť. Taktiež sú vhodné ponožky vytvorené z gázy.

Povrch návlekov na nohy sa navlhčí vhodným riedidlom (napr. roztok 0,8% chloridu sodného, 0,1% roztoku peptónu v sterilnej deionizovanej vode, sterilná voda ...).

Vzorky sa odoberajú počas prechodu cez budovu, pričom sa použije trasa, pri ktorej sa vytvoria reprezentatívne vzorky pre všetky časti budovy alebo príslušný sektor. Táto trasa by mala zahŕňať časti s podstielkou a roštami, za predpokladu, že sa po roštoch dá bezpečne kráčať. Do odberu vzoriek sa zahŕňajú všetky samostatné ohrady v budove. Po ukončení odberu vzoriek vo vybranom sektore sa návleky na nohy musia opatrne odstrániť, aby sa prichytený materiál neuvoľnil.

Vzorky pozostávajú z:

- a) **piatich párov návlekov na nohy**, z ktorých každý predstavuje približne 20 % plochy budovy; vzorky z návlekov na nohy sa na účely analýzy môžu zozbierať minimálne do dvoch súhrnných vzoriek, alebo
- b) **aspoň z jedného páru** návlekov na nohy, ktoré predstavujú celú plochu budovy **a z doplňujúcej vzorky prachu** odobratej z rôznych miest v rámci celej budovy z povrchov s viditeľnou prítomnosťou prachu. Na odber tejto vzorky prachu sa používa jeden alebo viac výterov navlhčených látkových tampónov z celkovej plochy minimálne 900 cm².

C. V prípade chovu v kletke:

Odber vzoriek môže pozostávať z prirodzene zmiešaného trusu z pásov na trus, škrabiek alebo hĺbkových jám, podľa typu zariadenia. Na samostatné testovanie sa odoberú dve vzorky s hmotnosťou aspoň 150 g z:

- pásov na trus pod každým radom kliek, ktoré sú v pravidelnej prevádzke a vyprázdňujú sa do systémov špirálovitých alebo prepravných pásov;
- systémov trusových jám, v ktorých sa deflektory pod kliekami zoškrabujú do hĺbkových jám pod budovou;
- systémov trusových jám v budove so stupňovitým usporiadaním kliek, kde trus padá priamo do jám.

V budove sa zvyčajne nachádza niekoľko radov kliek. Zozbieraný trus z každého radu predstavuje celkovú súhrnnú vzorku. Dve súhrnné vzorky sa odoberú z každého krídla.

V systémoch s využitím **pásov alebo škrabiek** by mali tieto byť v prevádzke v deň odberu vzoriek pred ich uskutočnením.

V systémoch s využitím **deflektorov pod kliekami a škrabiek** sa zozbiera združený trus, ktorý sa usadil na škrabke po ukončení prevádzky.

V systémoch s využitím **stupňovitých kliek**, kde sa nenachádza pásový ani škrabkový zariadenie, je potrebné zozbierať združený trus z hĺbkovej jamy.

Systém trusového pásu: združený trusový materiál sa zozbiera z koncov pásového zariadenia.

Tento postup pri odbere vzoriek na farme sa dodržiava **pri odbere vzoriek z iniciatívy prevádzkovateľa, ako aj na účely úradného odberu vzoriek.**

Reziduá inhibičných látok

V prípade úradných odberov a vždy, keď sa to považuje za vhodné, **musí RVPS zabezpečiť aj kontrolu používania antimikrobiálnych látok**, aby bolo isté, že výsledky testovania na salmonely neboli ovplyvnené použitím týchto látok.

Táto kontrola zahŕňa:

- **kontrolu dokumentácie** používania antimikrobiálnych látok a/alebo
- **laboratórne vyšetrenie na prítomnosť reziduí** inhibičných látok (ďalej len „RIL“).

Keď sa nezistí prítomnosť invázných sérovarov salmonel, ale **zistí sa prítomnosť antimikrobiálnych látok** alebo efekt bakteriálneho rastového inhibítora, krdel' sa považuje za pozitívny.

Úradné vzorky určené na vyšetrenie RIL môžu byť vyšetrené v VPÚ Bratislava, VPÚ Dolný Kubín a VPÚ Košice (ďalej „ústavy“). Ústavy vykonajú vyšetrenie na RIL **mikrobiologickou metódou „STAR“ a PREMI TEST-om**. V prípade pozitívneho testu sa vykoná vyšetrenie na prítomnosť bakteriostatík v VPÚ v Dolnom Kubíne metódami HPLC. Požadované vyšetrenie na RIL úradný veterinárny lekár príslušnej RVPS musí uviesť aj do Žiadanky (v časti „Anamnéza“).

Výsledky a podávanie správ

Výsledky všetkých vyšetrení v reprodukčných krdľoch a liahňach hlásia štátne veterinárne laboratória v SR príslušným RVPS, chovateľom a súkromnému veterinárnemu lekárovi. Ročnú správu o výsledkoch hlásia RVPS v stanovenom termíne na ŠVPS SR.

Keď je v uskutočnenom sledovaní **zistená v krdli prítomnosť invázných sérotypov** salmonel, osoba zodpovedná za laboratórium, ktoré uskutočňuje vyšetrenie, osoba vykonávajúca vyšetrenie a vlastník krdľa, okamžite oznámia výsledky príslušnej RVPS, ktorá nariadi veterinárne opatrenia v príslušnom chove a bezodkladne informujú ŠVPS SR.

Evidenciu o laboratórnych vyšetreniach v rámci tohto programu zhromažďuje a sumarizuje **NRL – VPÚ Bratislava**. VPÚ Bratislava zasiela **každý mesiac na ŠVPS SR** protokoly o vyšetrení úradných vzoriek a protokoly o vyšetrení vzoriek, ktoré sú pozitívne na invázne salmonely.

10. Opatrenia v prípade podozrenia a zistenia invázných salmonel

10.A. Opatrenia v prípade podozrenia

V prípade podozrenia na výskyt invázných sérotypov v reprodukčnom krdli, tj. do výsledkov sérotypizácie vzorky pozitívnej na *Salmonella* sp., resp. do výsledkov vyšetrenia prípadnej potvrdzujúcej vzorky, príslušná RVPS nariadi veterinárne opatrenia v súlade s nasledovnými **minimálnymi požiadavkami**:

- Žiaden kus hydiny **nesmie opustiť halu, s výnimkou povolenia príslušnej RVPS za účelom zabitia** a neškodného odstránenia pod kontrolou, alebo za účelom zabitia na bitúnkoch určených príslušnou RVPS.
- V tomto prípade je s podozrivým krdľom nakladané rovnako, ako s pozitívnym krdľom, a nariadené musia byť aj opatrenia v súlade s minimálnymi požiadavkami z bodu 10.B. tohto programu.

- Násadové vajcia, prípadne jednodňové kurčatá podozrivého krdľa musia byť identifikované a nesmú opustiť prevádzkareň, v ktorej sa nachádzajú v čase oznámenia podozrenia, až do zrušenia veterinárnych opatrení, resp. do vydania opatrení v prípade zistenia invázných sérotypov salmonel. S násadovými vajcami podozrivého krdľa môže byť naložené v súlade s požiadavkami z bodu 10.B. tohto programu.
- Prevádzkovateľ liahne (resp. prevádzkareň, v ktorej sa tieto násadové vajcia, resp. jednodňové kurčatá nachádzajú) je povinný zabezpečiť, aby nedošlo k prípadnej kontaminácii násadových vajec, resp. jednodňových kurčiat z ostatných krdľov, a je povinný prísne dodržiavať všetky opatrenia biologickej bezpečnosti v prevádzkarni, ako aj všetky ďalšie opatrenia nariadené príslušnou RVPS.

Vzor opatrení v prípade podozrenia na výskyt invázných salmonel je uvedený v **prílohe č. 2**.

10.B. Opatrenia v prípade zistenia invázných sérotypov salmonel

V prípade, že sa zistí výskyt invázných sérotypov v reprodukčných krdľoch, príslušná RVPS nariadi veterinárne opatrenia a začne s epizootologickým šetrením s cieľom zistiť možný zdroj infekcie v súlade s bodom č. 11 tohto programu.

Nariadené opatrenia musia byť v súlade s nasledovnými **minimálnymi požiadavkami**:

- 1) Žiaden kus hydiny **nesmie opustiť halu, s výnimkou povolenia príslušnej RVPS za účelom zabitia** a neškodného odstránenia pod kontrolou, alebo za účelom zabitia na bitúnkoch určených príslušnou RVPS.
- 2) **Neinkubované vajcia** pochádzajúce od vtákov z daného krdľa musia byť neškodne odstránené. Tieto vajcia sa však môžu použiť **na ľudskú spotrebu v prípade, že sú ošetrené** spôsobom, ktorým sa zabezpečí zničenie všetkých sérotypov salmonely s významom pre verejné zdravie v súlade s právnymi predpismi o hygiene potravín.
- 3) **Všetky vtáky** v krdli, vrátane jednodňových kurčiat, **musia byť**:
 - **porazené na bitúnku** a musí s nimi byť naložené v súlade s požiadavkami právnych predpisov týkajúcich sa ochrany zvierat v čase ich zabíjania/usmrcovania a hygieny potravín. Úradný veterinárny lekár na bitúnku je informovaný o rozhodnutí o zabití.
 - **alebo zabité a neškodne odstránené** spôsobom, ktorý maximálne zníži riziko šírenia salmonely v súlade s požiadavkami právnych predpisov týkajúcich sa ochrany zvierat v čase ich zabíjania/usmrcovania a zdravotných predpisov týkajúcich sa živočíšnych vedľajších produktov neurčených na ľudskú spotrebu;
- 4) ak sú **násadové vajcia** pochádzajúce z pozitívnych krdľov **stále v liahni**, musia byť neškodne odstránené alebo ošetrené v súlade so zdravotnými predpismi týkajúcimi sa živočíšnych vedľajších produktov neurčených na ľudskú spotrebu
- 5) **Po vyskladnení** infikovaného krdľa musí byť zabezpečené bezpečné odstránenie trusu a podstielky v súlade s pokynmi príslušnej RVPS.
- 6) Musí byť vykonaná **dôkladná očista a dezinfekcia** v príslušnom krdli.
- 7) Po očiste a dezinfekcii musí byť vykonaná **kontrola efektívnosti dezinfekcie odberom sterov z povrchov hál**, pričom stery sú určené na bakteriologické vyšetrenie zamerané na

salmonely v NRL. Haly môžu byť opätovne naskladnené len vtedy, ak sú výsledky bakteriologického vyšetrenia kontrolných sterov negatívne na invázne salmonely. Stery z povrchov hál musí sprevádzať vyplnená Žiadanka s uvedením, že ide o stery z povrchov hál na potvrdenie účinnosti dezinfekcie.

Vzor opatrení v prípade zistenia invázných salmonel je uvedený v prílohe č. 3.

11. Epizootologické šetrenie - identifikácia možného zdroja kontaminácie

V prípade zistenia invázných sérotypov salmonel príslušná RVPS vykoná epizootologické šetrenie s cieľom zistiť možný zdroj nákazy, v rámci ktorého overí možný pôvod infekcie v chove.

➤ V rámci epizootologického šetrenia:

- musí byť vykonaný **úradný odber vzoriek krmív vrátane krmných zmesí** v chove používaných na kŕmenie hydiny. Keď je niektorá vzorka pozitívna na salmonely, príslušný orgán začne vyšetrowanie za účelom identifikácie zdroja kontaminácie prostredníctvom ÚKSÚP v rôznych štádiách výroby; náklady na vyšetrowanie krmív vrátane krmných zmesí sú **hradené zo štátneho rozpočtu**. Každú vzorku odobratú v súlade s týmto bodom musí sprevádzať **dôkladne vyplnená Žiadanka**, pričom **do anamnézy** musí byť uvedené: „*odber vzoriek krmív vrátane krmných zmesí v rámci epizootologického šetrenia národného kontrolného programu pre salmonelové infekcie v reprodukčných krdľoch*“;
- musí byť vykonaný **úradný odber vzorky vody používanej na napájanie** hydiny za účelom vykonania bakteriologického vyšetrowania na prítomnosť *Salmonella* sp.; náklady na vyšetrowanie vody **hradí chovateľ sám**;
- musí byť prešetrené uplatňovanie pravidiel a kontrol týkajúcich sa odstraňovania a spracovania **vedľajších živočíšnych produktov**;
- musia byť prešetrené **opatrenia biologickej bezpečnosti** zavedené na farme;
- musia byť preverené všetky **záznamy vedené na farme**.

12. Vakcinácia a používanie antimikrobiálnych látok

Pravidlá na používanie antimikrobiálnych látok a očkovacích látok v rámci tohto programu sú ustanovené v nariadení Komisie (ES) č. 1177/2006.

A: Vakcinácia

Vakcinácia proti salmonelle je v reprodukčných chovoch povolená v odchovných krdľoch. Vakcinácia sa vykonáva za účelom redukcie vylučovania, zníženia kontaminácie vajec a zníženia rizika prenosu *Salmonella* Enteritidis na potomstvo.

Zásady, ktoré musia byť dodržané pri vakcinácii

- Výber vakcíny je na zväžení chovateľa resp. súkromného veterinárneho lekára a pri vakcinácii musia byť dodržané nasledovné zásady:

1. Vakcinácia je povolená inaktivovanými alebo živými markerovými vakcínami, ktoré sú registrované Ústavom štátnej kontroly veterinárnych biopreparátov a liečiv v Nitre (ďalej „ÚŠKVBL Nitra“). Aktuálny zoznam registrovaných vakcín proti *Salmonella* Enteritidis sa nachádza na stránke ÚŠKVBL Nitra - www.uskvbl.sk.
2. Živé očkovacie látky proti salmonelle sa nemôžu použiť v rámci národných kontrolných programov v prípade, že výrobca vhodným spôsobom bakteriologicky nezabezpečí rozlíšenie terénnych kmeňov salmonely od kmeňov očkovacej látky.
3. Dávkovanie, spôsob aplikácie a vakcinačné schéma musí byť v súlade s odporúčaniami výrobcu vakcíny.
4. Vakcinácia a revakcinácia v odchove musí byť ukončená najneskôr 3 týždne pred plánovaným presunom mládok do fázy znášky.

Vakcinácia mládok v reprodukčných chovoch kury domácej nebude v roku 2018 refundovaná zo štátneho rozpočtu.

V prípade, že krdel bol vakcinovaný proti *Salmonella* Enteritidis, pri zasielaní vzoriek na laboratórne vyšetrenie veterinárny lekár musí uviesť do žiadanky na laboratórne vyšetrenie údaje o vakcinácii (dátum poslednej vakcinácie a názov použitej vakcíny).

Na vakcíny sa podľa § 27 ods. 1 zákona NR SR č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov, uplatňuje **znižená sadzba dane 10 %** zo základu dane.

Podľa § 122 ods. 15 zákona NR SR č. 362/2011 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach a o zmene a doplnení niektorých zákonov, veterinárny liek pre potravinové zvieratá môže predpísať len ošetrojúci veterinárny lekár. Veterinárny liek na injekčné použitie môže podať len veterinárny lekár.

B: Používanie antimikrobiálnych látok

Antimikrobiálne látky sa nesmú používať ako osobitná metóda kontroly salmonely u hydiny.

Antimikrobiálne látky sa môžu použiť len za nasledovných výnimočných okolností:

- **u hydiny** nakazenej salmonelou a **vykazujúcej klinické príznaky, ktoré by jej mohli spôsobovať nadmerné utrpenie**; infikované krdle liečené antimikrobiálnymi látkami sa budú naďalej považovať za nakazené salmonelou. Toto **použitie sa zakladá na výsledkoch bakteriologického odberu vzoriek a testovania citlivosti** na antimikrobiálne látky. V chovných krdľoch musia byť prijaté vhodné opatrenia, aby sa riziko šírenia salmonel do zvyšku rozmnožovacej pyramídy maximálne zredukovalo.
- **záchrana cenného genetického materiálu** v reprodukčných krdľoch, z dôvodu vytvorenia nových krdľov prostých salmonely, vrátane elitných krdľov, krdľov ohrozených plemien, krdľov chovaných na vedecké účely. **Kurčatá** vyliahnuté z násadových vajec získaných od hydiny liečenej antimikrobiálnymi látkami **sú každé 2 týždne počas odchovnej fázy predmetom odberu vzoriek** s cieľom zachytiť 1% prevalenciu cieľových salmonel s hranicou spoľahlivosti 95%.
- **v prípade povolenia udeleného v jednotlivých prípadoch RVPS na účely iné ako kontrola salmonely v krdli** s podozrením na infekciu salmonelou, najmä v

nadväznosti na epidemiologické vyšetrenie vypuknutia ochorenia z potravín alebo odhalenie salmonely v chove alebo v liahni; príslušná RVPS sa však v núdzových situáciách môže rozhodnúť povoliť ošetrovanie bez predchádzajúceho povolenia, no pod podmienkou odberu vzoriek úradným veterinárnym lekárom, ako je stanovené v písm. g) článku 2 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 854/2004, a okamžitého hlásenia ošetrovania ŠVPS SR; pokiaľ sa odber vzoriek nevykoná v súlade s ustanoveniami tohto odseku, krdle sa považujú za nakazené salmonelou.

Zásady pri používaní antimikrobiálnych látok:

- Použitie antimikrobiálnych látok môže byť uskutočnené len so súhlasom a pod dohľadom príslušnej RVPS.
- K ošetrovaniu môžu byť použité len antimikrobiálne látky registrované ÚŠKVBL v Nitre.
- Použitie sa zakladá na výsledkoch bakteriologického odberu vzoriek a testovania citlivosti na antimikrobiálne látky vždy, keď je to možné;
- Požiadavky na použitie antimikrobiálnych látok sa nevzťahujú na látky, mikroorganizmy alebo prípravky povolené na použitie ako krmné doplnkové látky v súlade s článkom 3 nariadenia (ES) č. 1831/2003. o doplnkových látkach používaných vo výžive zvierat.

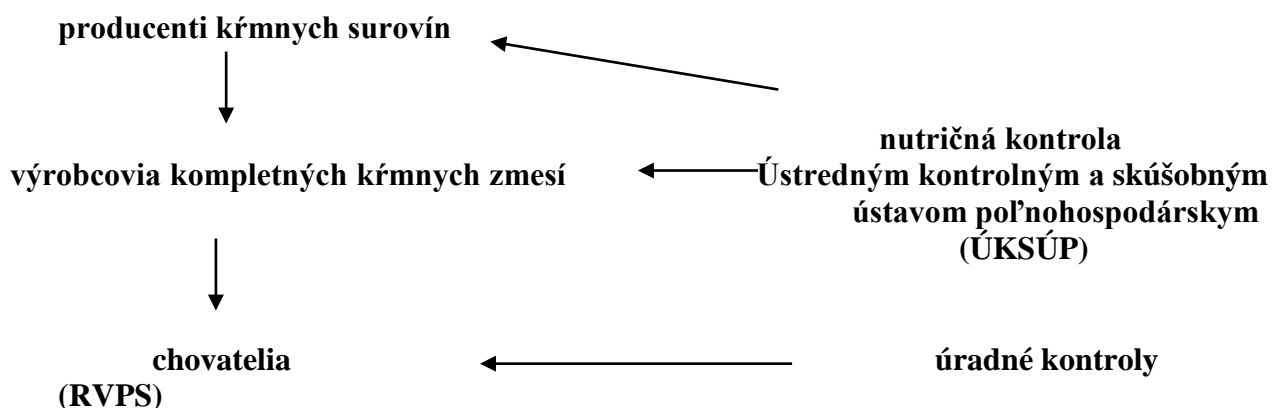
13. Registrácia a schvaľovanie chovov

Všetky komerčné reprodukčné chovy kury domácej, na ktoré sa vzťahuje nariadenie vlády SR č. 297/2003 Z. z. musia byť **schválené rozhodnutím príslušnej RVPS**. Chovy môžu byť schválené, len ak spĺňajú požiadavky tohto nariadenia.

ŠVPS SR **registruje schválené reprodukčné chovy a prideluje im veterinárne úradné číslo** v súlade s § 39 zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti a s nariadením vlády č. 736/2002 Z. z..

Zoznam schválených chovov sa nachádza na webovej stránke ŠVPS SR: www.svps.sk.

14. Štruktúra produkcie krmiva pre hydinu a schéma odberu vzoriek krmív

V registrovaných výrobníach kŕmnych zmesí ÚKSÚP kontroluje nutričnú hodnotu kŕmív a ich zhodu v zmysle Nariadenia vlády č. 440/2006 Z. z. o kŕmnych zmesiach v znení neskorších predpisov.

Zdravotnú nezávadnosť používaných kŕmív priamo u chovateľa kontrolujú úradní veterinárni lekári - inšpektori príslušných RVPS v zmysle metodického pokynu o úradných kontrolách (inšpekcie v chovoch) a vykonávajú odber úradných vzoriek na analýzy v zmysle plánu VPO kŕmív. Tieto plány sú vypracované na základe Národného Plánu kontroly kŕmív, ktorý pripravuje ÚKSÚP v spolupráci so ŠVPS SR. V rámci VPO kŕmiva sú úradné vzorky odoberané námatkovo priamo u chovateľa, pričom počet odberov a typ kŕmiva stanoví ŠVPS SR.

V prípade, ak je reprodukčný kŕdel pozitívny na prítomnosť inváznych salmonel, tak v rámci epizootologického šetrenia (v súlade s bodom č. 11) úradný veterinárny lekár – inšpektor odoberá úradné vzorky kŕmiva, ktoré sú podávané zvieratám na farme a vody na napájanie nezávisle od VPO kŕmiva.

V prípade, keď úradné vzorky kŕmív na farme sú pozitívne a kŕmna zmes pochádza zo Slovenska, hlásenie ide do RAPID ALERT systému a postup šetrenia a prijatie opatrení stanoví ÚKSÚP spolu s príslušnou RVPS. V prípade, ak sú úradné vzorky kŕmnych zmesí na farme pozitívne a kŕmna zmes pochádza zo zahraničia, pozitívny nález je nahlásený prostredníctvom RAPID ALERT systému.

Hodnotiacim kritériom je neprítomnosť zárodkov rodu *Salmonella* v 1 g kŕmiva v súlade s Nariadením vlády č. 438/2006 Z. z. o nežiaducich látkach v kŕmivách a o iných ukazovateľoch bezpečnosti a použiteľnosti kŕmív v znení neskorších predpisov (nulová tolerancia pre rod *Salmonella*).

15. Vedenie záznamov na farmách

Evidencia záznamov v chovoch nosníc musí byť v súlade s nariadením Európskeho Parlamentu a Rady (ES) č. 852/2004 a nariadením Komisie (ES) č. 557/2007. Prevádzkovateľ chovov nosníc na požiadanie sprístupní všetky záznamy vedené na farmách orgánom štátnej správy vo veterinárnej oblasti.

Evidencia musí obsahovať minimálne tieto záznamy:

Pre chov:

- údaje o farme (názov a adresa prevádzkarne, osoba zodpovedná za aktivity na farme)
- situačný plán farmy
- technológia a systém chovu
- meno a adresa súkromného veterinárneho lekára, ktorý vykonáva veterinárnu starostlivosť na farme
- zabezpečenie asanácie na farme
- proces odstránenia trusu a podstielky
- plán DDD činnosti
- pôvod, množstvo a druh dodaného kŕmiva dodaného alebo pripravovaného na mieste
- dátum dodania kŕmiva
- plán veterinárnej prevencie
- plán monitoringu v súlade s týmto programom
- ambulatná kniha – podávanie liečiv a vakcín zvieratám (dátum podania a ochranné lehoty)
- evidencia veterinárnych liekov, biologických prostriedkov pre vykonanie DDD

- evidencia premiestňovania zvierat;
- evidencia kontroly zdravia a mortality zvierat;
- evidencia návštev;
- plán školení zamestnancov
- evidencia vykonaných kontrol úradnými veterinárnymi lekármi (úradné záznamy z kontroly)
- plán kontroly zdravotnej nezávadnosti vody
- plán opatrení a technických vybavení v prípade extrémnych poveternostných podmienok

Pre každý krdeľ:

- osobitné a nemenné označenie každého krdeľa v chove (**identifikácia chovného priestoru (napr. číslo haly) v kombinácii s označením daného turnusu** v danom roku)
- dátum príjmu hydiny – dátum naskladnenia,
- vek hydiny pri naskladnení,
- pôvod hydiny,
- počet hydiny,
- predpokladaný dátum brakovania a počet vyradených nosníc,
- denná produkcia vajec (len v prípade produkčnej fázy),
- počet a/alebo hmotnosť predaných alebo iným spôsobom dodaných vajec za deň (len v prípade produkčnej fázy),
- názvy a adresy odberateľov konzumných vajec (len v prípade produkčnej fázy),
- úhyny,
- sledovanie príjmu krmiva a vody,
- vakcinačný program (v prípade odchovu)
- prevedené vyšetrenia, zdravotné prehliadky a diagnóza stanovená ošetrojúcim veterinárnym lekárom a výsledky laboratórnych vyšetrení,
- výsledky kontroly účinnosti dezinfekcie,
- výsledky vyšetrení na prítomnosť salmonel prevedených v súlade s požiadavkami tohto programu.

16. Prílohy

- Príloha č. 1 – Preprava a skúmanie vzoriek
- Príloha č. 2 – **Vzor veterinárnych opatrení pri podozrení** na výskyt invázií salmonel
- Príloha č. 3 – **Vzor veterinárnych opatrení pri zistení** invázií salmonel

Príloha č. 1 – Preprava a skúmanie vzoriek

Preprava vzoriek

Vzorky sa zasielajú do laboratórií uvedených v bode č. 4 pokiaľ možno rýchlou poštou alebo kuriérom, maximálne do 24 hodín po odbere. Ak sa nezašlú do 24 hodín, uskladnia sa v chlade. Preprava sa môže vykonať pri teplote okolitého prostredia, pokiaľ sa zabráni nadmernému teplu (nad 25 °C) a vystaveniu slnku. V laboratóriu sa vzorky uchovávajú v chlade až do ich preskúmania, ktoré sa začne do 48 hodín od ich prijatia a do 96 hodín od ich odberu.

Príprava vzoriek

Vzorky z výstelky hniezd:

- vložte do 1 litra pufrovanej peptónovej vody, ktorá je zohriata na izbovú teplotu a jemne zamiešajte;
- pokračujete v kultivovaní vzorky použitím metódy detekcie uvedenej nižšie.

Vzorky z návlekov na nohy:

- opatrne rozbaľte pár návlekov na nohy (alebo ponožiek) a vzorky prachu (látkový tampón), aby sa neuvoľnil príslušný trusový alebo prachový materiál, a vložte ich do 225 ml pufrovanej peptónovej vody (ďalej len „PPV“), ktorá je zohriata na izbovú teplotu; návleky na nohy/ponožky a látkový tampón sa úplne ponoria do PPV, aby bolo okolo vzorky dostatočné množstvo voľnej kvapaliny na migráciu salmonely zo vzorky, a preto, ak je to nevyhnutné, možno pridať viac PPV; vzorky z návlekov na nohy a z výteru pomocou látky sa pripravujú samostatne;
- ak je päť párov návlekov na nohy združených do dvoch vzoriek, vložte každú súhrnnú vzorku do minimálne 225 ml peptónovej vody a zabezpečte, aby do nej boli všetky vzorky celkom ponorené a aby okolo nich bolo dostatočné množstvo kvapaliny na migráciu salmonely zo vzorky;
- krúžte vzorkou, aby úplne nasiakla, a pokračujte v kultivovaní vzorky použitím metódy detekcie uvedenej nižšie.

Ostatné vzorky trusového materiálu:

- vzorky trusu sa odoberú, dôkladne premiešajú a následne sa odoberie 25 gramov podvzorky na kultiváciu;
- 25 gramová podvzorka sa pridá do 225 ml PPV zohriatej na izbovú teplotu;
- pokračujte v kultivovaní vzorky použitím metódy detekcie uvedenej nižšie

Metódy detekcie

Zistenie baktérií *Salmonella* spp. sa vykonáva podľa zmeny a doplnenia 1 normy EN/ISO 6579 – 2002/Amd 1:2007. „Mikrobiológia potravín a krmív – Horizontálna metóda na dôkaz baktérií rodu *Salmonella* – Zmena a doplnenie 1: Príloha D: Zisťovanie baktérií rodu *Salmonella* v truse zvierat a vo vzorkách v štádiu prvovýroby.“

Pokiaľ ide o vzorky z návlekov na nohy, vzorky prachu a ostatné vzorky trusového materiálu, je možné združiť obohacujúci roztok inkubovanej pufrovanej peptónovej vody pre ďalšiu kultiváciu. V tomto prípade inkubujte obe vzorky v pufrovanej peptónovej vode zvyčajným spôsobom. Vezmite 1 ml inkubovaného roztoku z každej vzorky a dôkladne premiešajte, potom vezmite 0,1 ml zmesi a naočkujte štítky MSR/V zvyčajným spôsobom.

Po inkubácii netraste, nekrúžte ani inak nepohybujte vzorkami v PPV, pretože sa tým uvoľňujú inhibítorové častice a znižuje sa následná izolácia v MSR.V.

Sérotypový rozbor

Minimálne jeden izolát z každej pozitívnej vzorky sa podrobí rozboru podľa schémy White-Kauffmann-Le Minor.

Uskladnenie kmeňov

Minimálne kmene izolované v rámci úradných kontrol sa uskladnia (na účely budúcej fagotypizácie a testovania antimikrobiálnej citlivosti) použitím bežných metód odberu kultúr, ktoré musia zabezpečiť celistvosť kmeňov na obdobie aspoň dvoch rokov.

REGIONÁLNA VETERINÁRNA A POTRAVINOVÁ SPRÁVA.....
adresa:

č. j.:

v, dátum

vybavuje:

OPATRENIA

Regionálna veterinárna a potravinová správa (ďalej „RVPS“), ako orgán štátnej správy vo veterinárnej oblasti, príslušný podľa § 8 ods. 3 písm. e) a v súlade s § 17 ods. 3. zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov

nariaduje

pre:

Názov a meno majiteľa prevádzkarne:

IČO:

Farma:

Registračné číslo farmy:

Pre halu č.

**veterinárne opatrenia pri podozrení na výskyt invázných sérotypov salmonel
v reprodukčnom chove kury domácej (*Gallus gallus*)**

1. Ohniskom nákazy sa vymedzuje hala č. v rámci chovu (názov a úradné veterinárne číslo prevádzkarne)
2. Zakazuje sa:
akýkoľvek presun hydiny z ohniska a do ohniska nákazy

Termín: ihneď až do odvolania Zodpovedný:

3. Neinkubované násadové vajcia pochádzajúce z krdľa č.
(**VYBRAŤ Z MOŽNOSTÍ:**)
 - pozastaviť do doby zrušenia opatrení a zabrániť prípadnej kontaminácii vajec z iných krdľov
 - neškodné odstránenie v asanačnom podniku
 - ošetrovanie spôsobom, ktorý zaručí zničenie všetkých sérotypov salmonely s významom pre verejné zdravie v súlade s právnymi predpismi o hygiene potravín)

Termín: ihneď až do odvolania Zodpovedný:

4. Násadové vajcia pochádzajúce z krdľa č., nachádzajúce sa v liahni
 - zabezpečiť oddelenie vajec a jednoduchých kurčiat z podozrivého krdľa od vajec a zvierat pochádzajúcich z iných krdľov na mieste, na ktorom sa nachádzajú až do doby zrušenia opatrení
 - neškodné odstránenie v asanačnom podniku

Termín: ihneď až do odvolania Zodpovedný:

Odôvodnenie:

Regionálna veterinárna a potravinová správa nariaďuje tieto veterinárne opatrenia na základe pozitívneho výsledku laboratórneho vyšetrenia vzoriek odobratých dňa a vyšetrených v NÁZOV LABORATÓRIA (č. protokolu zo dňa) v rámci Národného kontrolného programu pre salmonelové infekcie v reprodukčných krdľoch kury domácej (*Gallus gallus*) v Slovenskej republike v roku 2018. Vo vyšetrovaných vzorkách bola zistená prítomnosť baktérií rodu *Salmonella* spp.

Poučenie o nákaze :

Salmonelóza je veľmi nebezpečná zoonóza. *Salmonella* Enteritidis, *Salmonella* Typhimurium (vrátane monofázových kmeňov *Salmonella* Typhimurium s antigénnym vzorcom 1,4,[5],12:i:-), *Salmonella* Infantis, *Salmonella* Hadar a *Salmonella* Virchow sú označované ako invázne salmonely, nakoľko salmonelózy vyvolané týmito sérotypmi patria u ľudí medzi najčastejšie a najvážnejšie alimentárne nákazy. Príznaky, ktoré vyvolávajú invázne salmonely u ľudí bývajú veľmi vážne a u detí, seniorov a oslabených jedincov môžu byť až život ohrozujúce. Hydina patrí medzi častý rezervoár salmonel. Vtáky, ktoré infekciu prekonali a uzdravili sa, môžu byť trvalým zdrojom nákazy pre ostatnú hydinu, ale predovšetkým kontaminujú baktériami produkty určené na ľudskú spotrebu (konzumné vajcia, mäso).

podpis a pečiatka

Doručuje sa:

.....

Na vedomie:

ŠVPS SR Bratislava

RÚVZ

REGIONÁLNA VETERINÁRNA A POTRAVINOVÁ SPRÁVA.....
adresa:

č. j.:
vybavuje:

v, dátum

OPATRENIA

Regionálna veterinárna a potravinová správa (ďalej „RVPS“), ako orgán štátnej správy vo veterinárnej oblasti, príslušný podľa § 8 ods. 3 písm. e) a v súlade s § 17 ods. 3. zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov

nariaďuje

pre:

Názov a meno majiteľa prevádzkarne:

IČO:

Farma:

Registračné číslo farmy:

Pre halu č.

**veterinárne opatrenia pri zistení invázií sérotypov salmonel
v reprodukčnom chove kury domácej (*Gallus gallus*)**

5. Ohniskom nákazy sa vymedzuje hala č. v rámci chovu (názov a úradné veterinárne číslo prevádzkarne)
6. Zakazuje sa:
akýkoľvek presun hydiny z ohniska a do ohniska nákazy

Termín: ihneď až do odvolania Zodpovedný:

7. Nariaďuje sa: (VYBRAŤ Z MOŽNOSTÍ:)

- usmrtenie všetkej hydiny z haly č. s následným neškodným odstránením kadáverov v asanačnom podniku
- porazenie a následné spracovanie všetkej hydiny z haly č. postupmi, ktoré sú v súlade s právnymi predpismi o hygiene potravín

Termín: Zodpovedný:

8. Neinkubované násadové vajcia pochádzajúce z kŕdľa č.
(VYBRAŤ Z MOŽNOSTÍ:)

- neškodné odstránenie v asanačnom podniku
- ošetrenie spôsobom, ktorý zaručí zničenie všetkých sérotypov salmonely s významom pre verejné zdravie v súlade s právnymi predpismi o hygiene potravín

Termín: ihneď až do odvolania Zodpovedný:

9. Násadové vajcia pochádzajúce z krdľa č., nachádzajúce sa v liahni
- neškodné odstránenie v asanačnom podniku

Termín: ihneď až do odvolania Zodpovedný:

10. Nariaduje sa:

po vyskladnení infikovaného krdľa zabezpečiť bezpečné odstránenie trusu a podstielky v súlade s pokynmi RVPS

Termín: ihneď po vyskladnení Zodpovedný:

11. Nariaduje sa:

vykonať dôkladnú očistu a dezinfekciu v hale..... (uviest' spôsob).

Termín: Zodpovedný:

12. Nariaduje sa:

vykonať kontrolu účinnosti dezinfekcie po čistení a dezinfekcii pomocou bakteriologického vyšetrenia sterov z povrchov hál pred ďalším naskladnením zvierat.

Termín: Zodpovedný:

Odôvodnenie:

Regionálna veterinárna a potravinová správa nariaduje tieto veterinárne opatrenia na základe pozitívneho výsledku laboratórneho vyšetrenia vzoriek odobratých dňa a vyšetrených v NÁZOV LABORATÓRIA (č. protokolu zo dňa) v rámci Národného kontrolného programu pre salmonelové infekcie v reprodukčných krdľoch kury domácej (*Gallus gallus*) v Slovenskej republike v roku 2018. Vo vyšetovaných vzorkách bola zistená prítomnosť sérotypu *Salmonella* (DOPLNIŤ).

Poučenie o nákaze :

Salmonelóza je veľmi nebezpečná zoonóza. *Salmonella* Enteritidis, *Salmonella* Typhimurium (vrátane monofázových kmeňov *Salmonella* Typhimurium s antigénym vzorcom 1,4,[5],12:i:-), *Salmonella* Infantis, *Salmonella* Hadar a *Salmonella* Virchow sú označované ako invázne salmonely, nakoľko salmonelózy vyvolané týmito sérotypmi patria u ľudí medzi najčastejšie a najvážnejšie alimentárne nákazy. Príznaky, ktoré vyvolávajú invázne salmonely u ľudí bývajú veľmi vážne a u detí, seniorov a oslabených jedincov môžu byť až život ohrozujúce. Hydina patrí medzi častý rezervoár salmonel. Vtáky, ktoré infekciu prekonali a uzdravili sa, môžu byť trvalým zdrojom nákazy pre ostatnú hydinu, ale predovšetkým kontaminujú baktériami produkty určené na ľudskú spotrebu (konzumné vajcia, mäso).

podpis a pečiatka

Doručuje sa:

.....

Na vedomie:

ŠVPS SR Bratislava

RÚVZ